

ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В ГОСПОДАРСЬКИХ ФОРМУВАННЯХ АПК ЛЬВІВЩИНИ

**Шульський М.Г., д.е.н., професор,
Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького**

В статті проведено дослідження стану розвитку тваринництва у Львівській області, в результаті чого встановлено основні причини, що гальмують функціонування галузі. Запропоновано комплекс заходів щодо підвищення результативності ведення тваринництва в господарських формуваннях Львівщини

The article deals with the investigation of live – stock development in Lvov region, therefore it was determined the main reasons that are slowing down the functioning of the field. Complex measures due to the rise of the efficiency of live – stock leading in economical formation of Lvov region

Постановка проблеми. Реформування різних сфер аграрних відносин в Україні обумовило корінні зміни у веденні сільськогосподарського виробництва взагалі і тваринництва зокрема.

Саме тому у сьогоденних умовах важливо проводити всесторонні дослідження стану розвитку аграрних галузей, особливе місце серед яких займає тваринництво.

Суть постановки проблеми полягає в тому, щоб на основі матеріалів як статистичних, так і господарських органів керівництва АПК, встановити основні тенденції розвитку тваринницьких галузей у Львівській області. При цьому основну увагу слід концентрувати на тих причинах, що гальмували і гальмують результативне виробництво продукції тваринництва та на розробці тих напрямків, що забезпечують підвищення ефективності ведення галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження розвитку тваринницьких галузей проводилося різними авторами, що обумовлено важливістю продукції тваринництва для розвитку суспільства. Це, зокрема, для харчування людини, сировини для промисловості, а також для відтворення продукції рослинництва (основне джерело надходження органічних добрив) та ін.

Серед дослідників розвитку тваринництва слід відмітити таких

авторів, як: П.С. Березівський [1], В.Г. Галанець [2], Р. Мудрак [3], П.Т. Саблук, і І.В. Бойко [4], М.Я. Мойса і Н.Р. Будейна [5], С.М. Онисько [6] та інші. У цих публікаціях особливу увагу звернуто на розвиток окремих галузей тваринництва.

Проте, не в повній мірі висвітлено функціонування тваринницьких галузей у комплексі з врахуванням стану їх розвитку в окремих господарських формуваннях, які є основними виробниками тваринницької продукції в окремих регіонах держави.

Цілі статті. Основна мета даної статті є аналіз сучасного стану розвитку тваринництва в основних організаційно – господарських структурах аграрного виробництва у Львівській області. До них належать: сільськогосподарські підприємства та господарства населення. На основі проведених досліджень встановлено основні причини низької результативності ведення тваринницьких галузей та запропоновано конкретні напрямки щодо їх усунення і на цій основі підвищення ефективності виробництва тваринницької продукції.

Виклад основного матеріалу. Тваринництва Львівщини – одна із провідних і пріоритетних галузей аграрного виробництва.

Це обумовлено тим, що тут є сприятливі природно - економічні умови для ведення тваринницьких галузей, з одного боку, та значна потреба населення у продуктах харчування тваринницького походження (Львівська область одна із густозаселених областей не тільки в умовах Західного регіону, але і в Україні), з іншого.

Саме ці дві архіважливі обставини вимагають проведення ґрунтовних досліджень розвитку тваринництва.

Для реалізації поставлених цілей нами використано матеріали статистичних органів за 1990-2008 рр., дані господарських органів управління АПК, показники діяльності окремих господарських формувань тощо.

Використання інформації щодо розвитку тваринництва за 1990р. обумовлено, у першу чергу, тим, щоб порівняти, як розвивалося тваринництво у двох системах: соціалістичної (у дореформений період) і в умовах формування капіталістичних відносин (реформений і пост -реформений періоди).

Такий підхід, на наше переконання, дозволяє більш глибоше дослідити основні тенденції розвитку тваринництва і на цій основі

обґрунтувати конкретні узагальнення щодо його розвитку на ближчу і дальшу перспективи.

У Львівській області, як і в інших областях Західного регіону України, основними виробниками тваринницької продукції, як було сказано вище, є сільськогосподарські підприємства і господарства населення.

Щодо виробництва окремих видів продукції тваринництва сільськогосподарськими підприємствами, то у 2008 р. у порівнянні з 1990 р. спостерігається значне їх зменшення, а при співставленні з даними 2000 р., навпаки, збільшення, за винятком виробництва молока (з 66,0 тис. т у 2000 р. до 23,7 тис. т у 2008 р., або зменшилось на 64,1 %).

Таблиця 1

**Виробництво продукції тваринництва господарськими
формуваннями Львівщини***

Показники	1990 р.	2000 р.	2008 р.	2008 р. у % до	
				1990р.	2000 р.
Вироблено основних видів продукції тваринництва, тис. т: м'яса усіх видів у забійній вазі	$\frac{169,9^{**}}{111,3^{***}}$	$\frac{11,0}{6,3}$	$\frac{52,6}{39,6}$	$\frac{31,0}{35,6}$	$\frac{478,2}{591,0}$
молока	$\frac{588,1}{495,8}$	$\frac{66,0}{966,0}$	$\frac{23,7}{707,6}$	$\frac{40,3}{142,7}$	$\frac{35,9}{73,3}$
яєць	$\frac{357,5}{371,1}$	$\frac{55,3}{410,6}$	$\frac{129,1}{419,1}$	$\frac{36,1}{112,9}$	$\frac{233,5}{102,1}$
вовни	$\frac{112}{11}$	$\frac{0}{21}$	$\frac{2}{10}$	$\frac{1,8}{90,9}$	$\frac{-}{43,3}$

Примітка:

* тут і надалі використано матеріали Головного управління статистики у Львівській області [7, 8];

** чисельник – показники сільськогосподарських підприємств;

*** знаменник – показники господарств населення.

У господарствах населення не спостерігається таких різких коливань.

Так, зокрема, при співставленні даних за 2008 р. з 1990 р. зменшилось виробництво м'яса усіх видів і вовни, а при порівнянні з 2000 р. – тільки вони.

Таблиця 2

**Виробництво продукції тваринництва в розрахунку на 100 га.
сільськогосподарських угідь господарськими формуваннями
Львівської області**

Показники	1990 р.	2000 р.	2008 р.	2008 р. у % до	
				1990р.	2000 р.
1	2	3	4	5	6
Вироблено продукції тваринництва в розрахунку на 100 га с/г угідь, ц: м'яса усіх видів у забійній вазі	$\frac{149,1*}{77,4**}$	$\frac{9,9}{125,4}$	$\frac{169,4}{81,8}$	$\frac{113,6}{105,7}$	$\frac{1711,1}{84,3}$

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6
МОЛОКА	$\frac{516,2}{344,8}$	$\frac{98,0}{150,2}$	$\frac{101,4}{89,7}$	$\frac{196,4}{26,0}$	$\frac{103,5}{59,7}$
ВОВНИ	$\frac{9,8}{7,6}$	$\frac{0,1}{4,3}$	$\frac{0,3}{1,2}$	$\frac{9,2}{15,8}$	$\frac{900}{22,6}$
Вироблено продукції тваринництва в порівняльних цінах 2005 р., млн. грн..	$\frac{1552,9}{1693,0}$	$\frac{141,2}{1910,6}$	$\frac{502,9}{1604,7}$	$\frac{32,4}{94,7}$	$\frac{356,2}{84,0}$
у тому числі на 100 га с/г угідь, тис. грн.	$\frac{1363,0}{1177,3}$	$\frac{21,0}{388,2}$	$\frac{215,2}{198,1}$	$\frac{15,8}{16,8}$	$\frac{1024,7}{51,0}$

Примітки:

* чисельник — показники сільськогосподарських підприємств;

** знаменник — показники господарств населення.

Щодо вовни, то в сьогоденнішніх умовах значні утруднення виникають не у процесах виробництва, а у процесах її збуту.

Наведенні відносні показники виробництва окремих видів тваринницької продукції у господарських формуваннях Львівщини дозволяють констатувати про наявність депо інших тенденцій.

З цього приводу слід відмітити, що сільськогосподарські підприємства досягли піку свого спаду у 2000 р., а наступні роки

характеризувалися поступовим підвищенням показників виходу продукції з розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь; у господарств населення спостерігається зниження цих показників на протязі досліджуваного періоду, за виключенням виробництва м'яса усіх видів, але тут найкращим був 2000 р., до якого відбувався динамічний ріст нього показника, а після якого спад.

Підсумковим показником розвитку тваринництва у будь-яких господарських формуваннях є виробництво валової продукції, обчисленої у порівнянних цінах. У наших дослідженнях це ціни 2005 р. У сільськогосподарських підприємствах і господарствах населення Львівщини ці показники характеризуються дещо аналогічними тенденціями, як і виробництво окремих видів продукції тваринництва. Проте, в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у перших є значні прирости валової продукції тваринництва, а у других - їх зменшення. Це обумовлено тим, що в сучасних умовах розвиваються інтенсивні процеси відновлення крупного аграрного виробництва, що значно перевищують можливості збільшення виробництва продукції у господарствах населення. Це у принципі і закономірно, адже дрібні форми господарювання значно легше переносять різкі зміни у процесах реформувань, а крупні - нарощують темпи у періоди поступової стабілізації аграрних відносин.

Висновки. На основі проведених досліджень основних тенденцій розвитку тваринництва у господарських формуваннях АПК Львівщини можна констатувати про те, що тут намітились тенденції відновлення розвитку тваринництва у великих господарських формуваннях і дещо уповільнились темпи його розвитку у господарствах населення. Для підвищення результативності ведення тваринницьких галузей необхідно більш інтенсивніше їх розвивати у сільськогосподарських підприємствах. Господарства населення у постреформений період реформування АПК можуть виступати, як стабілізуючий фактор розвитку тваринництва.

Література.

1. Березівський П.С. Відродження галузі скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області: оцінка, проблеми, прогнози / Економіка АПК. – 2010. - №2. – С. 15-20.
2. Галанець В.Г. Проблеми формування і розвитку ринку молока і

молочних продуктів / Економіка АПК. – 2005, – №11. – С. 157 – 163.

3. Мудрак Р. Чинники цінової динаміки на ринку м'яса і м'ясопродукції / Економіка України. – 2009. - №9. – С. 67-78.

4. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні: Монографія / За ред. П.Т. Саблука і В.І. Бойка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005 – 340 с.

5. Мойса М.Я., Будейна Н.Р. Напрями збільшення виробництва тваринницької продукції / Економіка АПК. – 2009.- №11. – С. 18-22.

6. Онисько С.М. Щільність поголів'я корів в особистих селянських господарствах Львівської області / Економіка АПК. – 2008. – №2. – С. 120 – 123.

7. Статистичний збірник “сільськогосподарська діяльність господарств населення області” / За ред. С.О. Матковського. – Львів – 155 с.

8. Статистичний щорічник Львівської області за 2008 рік. Частина 1 / За ред. С.О. Матковського – Львів, 2009. – 364с.